

УДК 342.5

БАШТАННИК Віталій Володимирович,
канд. наук держ. упр., доц., доц. каф. права
та європ. інтеграції ДРІДУ НАДУ

СТАДНІЧЕНКО Тетяна Олексіївна,
нач. відділу ведення держ. реєстру виборців
Індустр. район. у м. Дніпропетровську ради

УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Розглядаються організаційно-правові засади реформування державного управління відповідно до європейських традицій демократичного врядування. Пропонується новий підхід до концептуалізації засад реформування державного (публічного) управління. Визначаються основні напрями інтегративної взаємодії виконавчої влади і місцевого самоврядування в процесі оптимізації системи влади в Україні.

Ключові слова: реформування державного управління, публічна влада, правозастосування, публічно-управлінська діяльність, політичне управління.

Баштанник В. В., Стадниченко Т. А. Усовершенствование деятельности органов публичной власти в контексте реформирования государственно-управленческих отношений в Украине

Рассматриваются организационно-правовые основы реформирования государственного управления в соответствии с европейскими традициями демократического управления. Предлагается новый подход к концептуализации основ реформирования государственного (публичного) управления. Определяются основные направления интегративного взаимодействия исполнительной власти и местного самоуправления в процессе оптимизации системы власти в Украине.

Ключевые слова: реформирование государственного управления, публичная власть, правоприменение, публично-управленческая деятельность, политическое управление.

Bashtannyk V. V., Stadnichenko T. O. Improvement of the public authorities' activity in the context of state administrative relations reforming in Ukraine

The organizational and legal frameworks for public administration reform according to European traditions of democratic governance are considered. A new approach to the conceptualization of the principles of reform of state (public) administration is offered. The basic directions of integrative interaction between the executive and local government in the process of optimization of power in Ukraine are defined.

Key words: public administration reforming, public authorities, law enforcement, public management activities, political administration.

Постановка проблеми. Процес реформування владного механізму в Україні, побудова механізмів реалізації законодавчої та виконавчої влади та визначення шляхів їх взаємодії тривалий час був насичений суперечностями, відступами від доктрини поділу державної влади. До важливих напрямів трансформації системи органів влади слід віднести зміну інституціонального механізму влади через зміни співвідношення держави та інших складових політичної системи, разом зі змінами механізмів представництва соціальних інтересів на шляху демократизації влади. Утім у процесі аналізу державного управління як системи діяльності В. Д. Бакуменко визначає три основні напрями державного управління: державне будівництво, формування державної політики, реалізацію державної політики, що впроваджуються шляхом управлінських впливів, з попередньою розробкою державно-управлінських рішень [3, с. 22 – 27]. У цьому контексті актуальною є проблема кадрового забезпечення органів влади. Адже як би правильно і доцільно не були побудовані органи влади і як би раціонально не були розподілені обов'язки і права за посадами, діяльність цих органів завжди буде залежати насамперед від особистих якостей управлінців [6, с. 12].

Політичний характер посади не повинен зводитися до факту обов'язкової належності особи, що обіймає певну посаду, до певної політичної партії.

Упровадження політичних посад має спиратися на ряд принципів: пріоритету компетентності перед партійністю, інтересів держави перед інтересами партійної дисципліни, законодавчого визначення інституту політичних посад [7, с. 33 – 35]. Терміном «політичний діяч» має чітко визначатися правовий статус окремих державних посад [9, с. 13]. Інституалізація політичних посад актуалізувала питання правового визначення понять «політична посада» та «політичний діяч» – як особи, легітимно обраної чи призначеної на свою посаду, яка прагне реалізувати власну політичну програму. Тому доцільно розглянути п'ятирівневу класифікацію посад в органах влади: політико-державний; координаційно-забезпечуючий; адміністративно-державний; адміністративно-територіальний; адміністративно-представницький рівні. Мінімізувати загрозу посиленого політичного впливу на державну службу мають: чітке законодавче визначення повноважень та підпорядкування всіх посад у державному управлінні, виважена та відкрита державна кадрова політика. Дуже важливо використати кадрові можливості близьких за стратегічними цілями політичних партій, громадських рухів для формування професійного складу державних службовців та політиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику державного управління в контексті розвитку владного механізму досліджували зарубіжні вчені Г. В. Атаманчук, В. Г. Афанасьєв, К. Гаджиєв, Н. Генрі, Б. Гурне, Г. Райт, Д. Шуман, а також українські вчені В. Авер'янов, В. Бакуменко, Р. Войтович, Б. Гаєвський, Л. Гаєвська, В. Голубь, С. Дубенко, Ю. Кальниш, В. Князєв, С. Кравченко, В. Литвин, В. Луговий, С. Майборода, Н. Нижник, О. Оболенський, М. Пухтинський, В. Ребкало, С. Серьогін, О. Скакун, В. Тертичка, В. Цветков, В. Шаповал та ін. Надзвичайно багатий спектр наукових праць з цієї теми дав можливість усебічно проаналізувати етапи розвитку владного механізму, простежити загальні тенденції формування владних відносин на загальнодержавному та регіональному рівнях, розглянути базові засади становлення системи державного управління в Україні.

Слід погодитися із запропонованим методологічним підходом Ю. Кальниша про те, що навіть в умовах демократизації системи влади в Україні зберігається пострадянська модель розвитку політичної системи, для якої характерна, насамперед, гіпертрофована роль держави, реалізована через так звану «вертикаль виконавчої влади», основою якої є уряд з максимально широкими повноваженнями, і водночас –

послаблення ролі інститутів громадянського суспільства [8]. У контексті дослідження слід відзначити роботу Р. Войтович, присвячену дослідженню теоретичних засад глобалізації та її впливу на систему державного управління [5]. Зокрема, автор наголошує на необхідності визначення пріоритетів суспільного розвитку як результату впливу глобалізації на систему державного управління. Також Р. Войтович вказує на гіперболізацію процесу глобалізму, що провокує ситуацію невизначеності для всієї системи державного управління, й одночасно – на необхідність формування захисних механізмів державного управління [4, с. 322].

Мета статті. Сучасний стан державного управління в Україні потребує наукового напрацювання за такими напрямками: державне управління як система суспільних відносин у наднаціональних інтеграційних процесах; політичний і адміністративний аспекти державного управління в наднаціональних інтеграційних процесах; особливості розвитку державного управління в наднаціональних інтеграційних процесах; політика й державне управління в наднаціональних інтеграційних процесах; конституційно-правові засади державного управління в наднаціональних інтеграційних процесах; аналіз та адаптація зарубіжного досвіду трансформації державного управління в контексті інтеграційних процесів.

Виклад основного матеріалу. Характерною властивістю феномену політизації влади як характерної ознаки процесу реформування державного управління є нездатність представників владного механізму у 2005 – 2009 рр. визначити існуючий суспільний стан у поєднанні базових елементів демократії, таких як громадянське суспільство (взаємодія держави й недержавних організацій), політичне суспільство (демократичні процедури управління), правова держава (конституційні гарантії прав і свобод громадян), ефективний апарат державного управління. Крім того, кожна суспільна група, політичні партії, фінансові структури, громадські організації вкладають до визначення цих категорій власний зміст. Декларовані в політичних програмах партій (особливо в період напередодні проведення виборів) тотожні положення досить часто несуть у собі різне смислове навантаження й існують більше для пропагандистського впливу на строкатий український електорат. Таке вільне тлумачення понять категоріального змісту створило великі розбіжності в цілях і пріоритетах стратегічного розвитку країни, а головне в ідеологічному наповненні подальшого реформування політичної системи України. У зв'язку з цим без

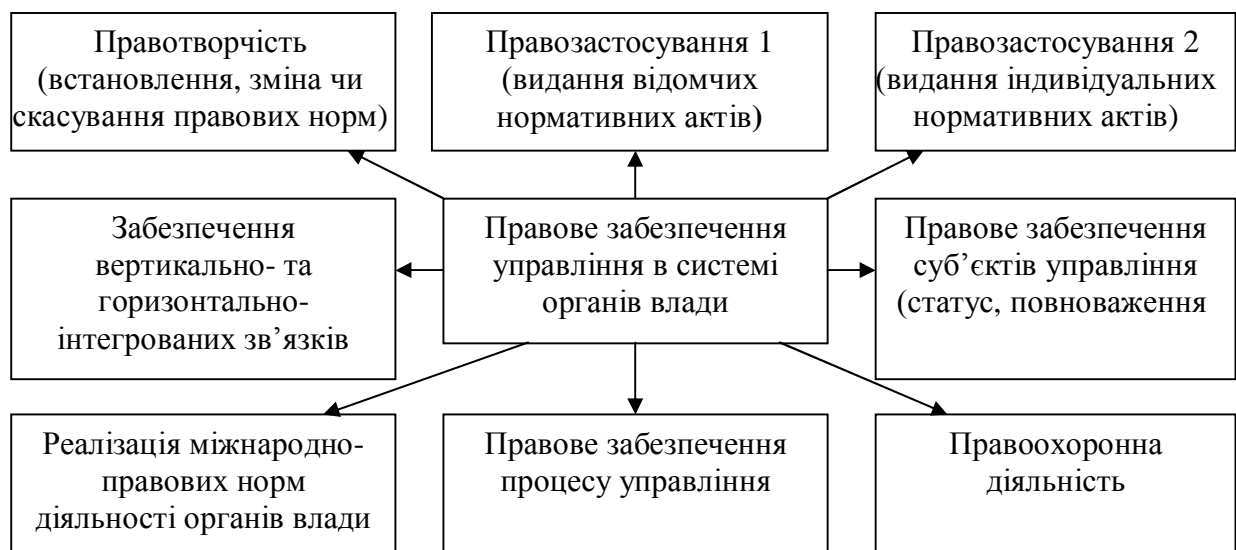
наукового забезпечення державотворчих процесів, за відсутності ґрунтовно розроблених механізмів суспільно-політичного діалогу проблематичною є сама побудова монолітного фундаменту державного управління, реалізація владних повноважень як на центральному, так і регіональному та місцевому рівнях.

Вплив системних кризових явищ в економічній та соціальній сферах світового суспільного розвитку на Україну й неспроможність влади у 2008 – 2009 рр. адекватно реагувати на виклики цивілізаційного розвитку свідчать, насамперед, про неефективність здійснюваних у ці роки спроб трансформувати систему публічного (державного) управління в Україні відповідно до нових політико-ідеологічних орієнтирів та соціально-економічних перетворень. На жаль, управління на загальнодержавному рівні й на рівні такого специфічного об'єкта управління, як регіон, не відповідали суспільним відносинам, які змінилися. У системі місцевого самоврядування та організації адміністративно-територіального устрою України збереглися суттєві недоліки, які нині перешкоджають прискоренню трансформації публічного управління на більш високий якісний рівень. За таких умов важливого значення набуває вибір політичним керівництвом країни шляхів подальшого розвитку управлінських інститутів різного рівня в контексті європейських стандартів ефективного врядування, засобів подолання притаманних їм недоліків з метою створення ефективно працюючого механізму управління національного розвитку.

Побудова демократичної, правової держави потребує чіткого наукового уявлення про ознаки, особливості, властивості, характерні риси управління, притаманні всім суспільствам на різних стадіях розвитку. Поряд з цим надзвичайно важливе розуміння державного (у широкому розумінні – публічного) характеру управління, здійснюваного в конкретних просторових межах. Адже процес управління повинен якомога повніше відповідати демократичним принципам, позаяк люди мають невід'ємне, природне право на самоврядування [2, с. 68 – 70]. Базова теоретико-методологічна проблема управління зводиться до того, що процеси управління властиві лише складним, динамічним системам, іманентним атрибутом яких є самоуправління, тобто здатність до впорядкування системи, приведення її у відповідність до об'єктивної закономірності даного середовища, до оптимізації її функціонування.

На подолання кризи в системі публічно-управлінської діяльності були спрямовані Укази Президента України В. Ф. Януковича від 9 грудня 2010 р. № 1085 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» та від 24 грудня 2010 р. № 1199 «Деякі питання організації роботи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади» [10]. Змістом цих нормативних актів є оптимізація системи центральних органів виконавчої влади, усунення дублювання їх повноважень, забезпечення скорочення чисельності управлінського апарату та витрат на його утримання, підвищення ефективності державного управління забезпечення впровадження єдиного підходу до розроблення проектів положень про міністерства, інші центральні органи виконавчої влади. Вважаємо, що важливо в межах удосконалення системи державного управління відповідними нормативно-правовими актами закріпити принципи державного управління з метою узагальнення і систематизації адміністративно-правових методів управління.

Адміністративно-правове регулювання управлінської діяльності – це політико-юридичний засіб управління поведінкою людей у державно організованому суспільстві. Право є мірилом людських вчинків, забезпечує соціально-політичну, організаційну спрямованість управлінського діяння, закріплює нормативно оформлену основу управління, визначає права і обов'язки (компетенцію) державних органів, їх структурних підрозділів та службових осіб, встановлює правильне співвідношення між обсягом повноважень і відповідальністю апарату управління, закріплює раціональний варіант управлінської діяльності, підтримує належну організованість і дисципліну учасників управлінського процесу (рисунок).

Адміністративно-правове регулювання державно-управлінської діяльності

Разом з тим зараз правові норми фактично опосередковує майже весь комплекс управлінських дій, вносить визначальний елемент правомірності у здійснення державного управління, створює режим його законності, закріплює об'єктивно обґрунтовані організаційні структури та раціональний порядок їх діяльності, тобто створює умови для досягнення високої ефективності управлінської діяльності. Крім того, право сприяє оптимальному використанню усіх чинників, що впливають на ефективність управління. Дія цих чинників не лише опосередковується правом, а й істотно посилюється або ослаблюється залежно від рівня цього опосередкування. Право впливає на управління та його ефективність самим фактом свого існування як сукупності юридичних норм.

У нормах права, що регулюють публічно-управлінську діяльність, відображаються ступінь демократизму суспільства і управління, принципи соціальної справедливості, функціонально-структурна характеристика управлінських ланок, вимоги до кадрів управління, методів, стилю і культури їх роботи, рівня професіоналізму і дисципліни, моральних якостей, етики поведінки та ін. Право вказує не лише на те, що і як повинен зробити суб'єкт управління, не тільки визначає допустиму й можливу поведінку, встановлює контури управлінських рішень, а й зумовлює значною мірою їх зміст. У процесі застосування суб'єктами управлінської діяльності права об'єктивується його регулююча дія, а це сприяє розвитку ініціативи, творчого ставлення до виконання службових обов'язків.

Застосування права в процесі управління є одночасно функціональною якістю і самого управління, але при цьому не слід забувати, що застосування права є самостійним явищем. Водночас правозастосування за своєю природою є управлінською діяльністю. Право само по собі не є ефективним чи неефективним. Воно стає таким у процесі цілеспрямованої діяльності. Загальна характеристика права, правових норм повинна зводитися до якісних рис – обґрунтованості, чіткості, масштабу охоплення суспільних відносин, своєчасності тощо. Насправді усі норми права мають однакову ефективну вагу, тоді як ефективність діяльності із застосування цих норм, як правило, різна. Висока якість правової регламентації

управлінського процесу надає останньому сталості, законності й ефективності. При цьому не існує односторонньої залежності між управлінням і правом. Чим ефективніший управлінський процес, тим ефективніший і юридичний механізм управління, а отже, і саме право.

Історико-теоретичний аналіз діяльності органів влади в Україні у 1991 – 2010 рр. дозволив чітко визначити особливості формування владного механізму, розглянути причини неефективних дій структур управління. У дослідженнях проблем оптимізації державного управління доцільно оперувати визначенням системи як цілісного утворення з новими інтегративними якостями, що не властиві його компонентам окремо, а виникають завдяки їх взаємодії. В. Б. Авер'янов наголошує на складному змісті реальної системи державного управління, виділяє такі самостійні аспекти системного підходу: структурна побудова (структурний аспект), функціональний аспект, розвиток системного об'єкта [1, с. 14]. Взаємовплив елементів у певній системі визначається потребами саморегуляції, збереження і саморозвитку управлінських систем будь-якого рівня складності, виявляється у процесах управління, у зміні систем, у поєднанні з інформацією про об'єкт, мету, процеси управління. У такому випадку науковим завданням державного управління є дослідження розвитку відкритих систем управління, розвиток яких відбувається під впливом зовнішніх чинників, при цьому змінюється концепція реформування, яке стає прозорим та обумовленим правовими нормами, а не політичною доцільністю. Так само актуалізується напрям реформування державно-управлінської діяльності як визначення системи методів організаційно-розпорядчої та консультативно-розпорядчої діяльності, удосконалення координаційної діяльності.

Для створення ефективної системи державного управління, здатної вирішувати складні проблеми суспільства, необхідно, щоб така система була більш різноманітною, ніж усе суспільство. Водночас за роки незалежності визначилися найбільш суттєві проблеми розвитку державно-управлінської діяльності в Україні: недосконалість законодавчої бази, невирішеність питань розмежування владних повноважень, початковий етап становлення фінансово-економічної автономності. Значний спектр робіт з проблематики формування системи органів влади в Україні дає можливість усебічно проаналізувати інтегровану систему управлінської діяльності, простежити закономірності розвитку такої системи, розглянути структурні

характеристики та тенденції організаційного розвитку владного механізму в державі через взаємовплив різнорівневих органів влади. Зокрема, квінтесенцією наукових досліджень трансформаційного розвитку України є висновок про те, що процес становлення України як держави проходить певні етапи (усвідомлення суті незалежності, розбудова атрибутів держави, створення нової економічної та політичної системи) з відступами, загрозами політичного протистояння і протидії на всіх рівнях. Такий стан пов'язаний із: несформованістю структур влади; браком достатньої кількості кадрів, здатних діяти самостійно на рівні прийняття рішень та забезпечення їх реалізації; відсутністю у світовій практиці досвіду здійснення оптимального переходу від авторитарного до демократичного управління за короткий час. При цьому правомірним є обґрунтування взаємозалежності стану політичного консенсусу в суспільстві та зростання політичної ролі глави держави.

Однією з основних особливостей органів державної влади загалом і зокрема органів виконавчої влади є системність. Система органів виконавчої влади – це така сукупність, в якій усі складові (окремі органи та їх структурні підрозділи) є взаємопов'язаними й водночас складають самостійні підсистеми зі своїми особливостями структури, функцій, компетенції. Беручи до уваги такі критерії, як обсяг компетенції та територіальний масштаб діяльності органів виконавчої влади, виділяють такі ланки системи органів виконавчої влади:

- Кабінет Міністрів України – вищий орган у системі органів виконавчої влади;
- міністерства, державні комітети та інші центральні органи виконавчої влади;
- органи виконавчої влади Автономної Республіки Крим;
- обласні державні адміністрації, територіальні органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади в областях;
- Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, територіальні органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у містах;
- районні державні адміністрації, територіальні органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у районах;
- адміністрації державних підприємств, установ, організацій.

Система та підсистеми органів виконавчої влади мають відповідні організаційні структури, які відображають взаємозв'язки між окремими ланками системи і підсистем, субординацію по вертикалі та горизонталі, стосунки з вищими органами, підпорядкованими і підконтрольними об'єктами. Оптимальність організаційних структур цієї системи є одним із чинників підвищення ефективності виконавчої влади. Між цими рівнями передбачено субординаційні відносини. Відповідно системі місцевих органів державної виконавчої влади властиві такі ознаки: сукупність взаємопов'язаних, тісно взаємодіючих елементів, відносно самостійних за функціональним принципом; внутрішня організованість системи, що перетворює її в єдине цілісне явище зі спільною метою.

З огляду на вищезазначене можна стверджувати, що місцеві державні адміністрації є місцевими органами виконавчої влади, входять до системи органів виконавчої влади і в межах своїх повноважень здійснюють виконавчу владу на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць, а також реалізують повноваження, делеговані їм відповідними органами місцевого самоврядування.

Безперечно, держава як носій загальнонаціональних інтересів має відігравати провідну роль як у створенні та постійному вдосконаленні концептуальних основ, інституціональних механізмів реалізації регіональної політики, так і в реалізації конкретних місцевих проектів і програм. Але практика демократизації та різні форми політичної участі населення в суспільному житті багатьох країн свідчить, що в умовах зростання багатогранності напрямів діяльності суспільства, його диференціації та індивідуалізації в усіх сферах суспільного життя будь-який державний апарат настільки віддалений від інтересів індивіда, що не спроможний враховувати місцеві особливості та інші специфічні умови життя громад. Тому цілком логічною є теза, що для більш ефективного управління регіонами в країні має зростати роль регіонального і місцевого самоврядування, громадських організацій, які є більш наближеними до інтересів громад і регіонів. Аналіз принципів роботи органів публічної влади зроблений при порівнянні між собою Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації» (таблиця).

Таким чином, спираючись на положення Конституції і законів України, можна зробити висновок, що співіснування в межах однієї адміністративно-територіальної одиниці територіальних громад, інших суб'єктів місцевого самоврядування та

місцевих державних адміністрацій як інститутів держави на місцях зумовлює необхідність налагоджування певних відносин між ними в різних сферах життя.

Порівняння принципів діяльності в системі органів публічної влади

Принципи діяльності місцевих державних адміністрацій (ст. 3) Закону України «Про місцеві державні адміністрації»	Основні принципи місцевого самоврядування (ст. 4) Закону України «Про місцеве самоврядування»
Гласності	Гласності
Поєднання державних і місцевих інтересів	Поєднання державних і місцевих інтересів
Принципи діяльності місцевих державних адміністрацій	Основні принципи місцевого самоврядування
Відповідальності перед людиною і перед державою	Підзвітності та відповідальності територіальними громадами їх органів та посадових осіб
Верховенства права	–
Законності	Законності
Пріоритетності прав людини	Народовладдя
–	Колегіальності
–	Виборності
–	Правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами
–	Державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування
–	Судового захисту прав місцевого самоврядування

Найбільш тісними є взаємовідносини між місцевими державними адміністраціями і обласними та районними радами, які представляють спільні інтереси територіальних громад. Відносини між територіальними громадами і місцевою державною виконавчою владою мають певною мірою опосередкований характер. Складність визначення сфер безпосередніх взаємовідносин територіальних громад як первинних суб'єктів місцевого самоврядування з суб'єктами місцевої державної виконавчої влади та співвідношення їх функцій обумовлена, по-перше, тим, що це різні за своєю організаційною структурою суб'єкти публічної влади: місцеві державні адміністрації – це єдиноначальні органи виконавчої влади, що формуються їх головами, повноваження щодо призначення яких належать Президенту України і Кабінету Міністрів України, а територіальні громади існують на принципах самоорганізації населення, держава лише легально визнає його

колективне природне право на здійснення місцевого самоврядування; по-друге, тим, що місцеві державні адміністрації створюються на рівні району і області, тоді як сукупність жителів певних адміністративно-територіальних одиниць не є територіальною громадою, такі спільноти існують лише на рівні села, селища і міста, тобто вони функціонують на різних рівнях адміністративно-територіального устрою держави.

Висновки. Актуальність наукового аналізу організаційно-правових засад державного управління зумовлена комплексом факторів. До найголовніших з них належить: по-перше, той факт, що на етапі суспільно-політичних трансформацій в Україні відсутня достатньо стала система зовнішньо- та внутрішньополітичних пріоритетів, що сприймаються суспільством як визначальний напрям розвитку держави. Концептуальні засади багатовекторності і стратегічного партнерства як імперативу політики Української держави на сьогодні не сформовані в адміністративно-політичному й суспільному сприйнятті як цілісна програма національного розвитку, а законодавчі акти системно не вирішують базового завдання управління на центральному рівні – визначення вектору національного інтеграційного процесу. По-друге, нині в Україні стала очевидною загальна тенденція до посилення ролі держави як суб'єкта політичної влади та одночасного звуження її ролі як безпосереднього суб'єкта в системі міжнародних відносин, що негативно позначається в контексті формування політики інтеграції до вже існуючих міжнародних організацій і міждержавних утворень. Такий стан певною мірою пояснюється політичними факторами, зміною геополітичної ситуації, трансформацією системи міжнародних організацій. Разом з тим малодослідженою є проблема раціоналізації відносин у системі наднаціональних (наддержавних) інтеграційних процесів на рівні «країни-члени інтеграційних об'єднань». По-третє, у науці державного управління майже не досліджено роль і місце громадянина національної держави в процесі формування системи наддержавного управління, що спричиняє ймовірну ідеологічну кризу управління як на національному та регіональному рівнях, так і на рівні наднаціональних (наддержавних) структур, оскільки посилення опосередкованості управління, домінування в управлінні механізму делегованих повноважень руйнує власне концептуальну ідею поєднання людських спільнот як мети інтеграції. На нашу думку, саме роль і місце громадянина в інтеграційному процесі відрізняє міжнародну організацію функціонального типу від наддержавного

інтеграційного утворення (що спостерігається навіть у контексті критеріїв членства в ЄС).

Саме тому на часі дослідження напрямів реформування конституційних норм, що регулюють зовнішньополітичну діяльність, встановлення порядку регулювання суспільних відносин, що дозволить вирішувати завдання національного інтеграційного процесу в такий спосіб, який буде інтегрувати українське суспільство як внутрішньо, так і в контексті процесу інтеграції до ЄС. Такий стан речей вимагає забезпечення розвитку України за алгоритмом розвитку європейських держав, забезпечення міжнародної співпраці в політико-правовій та соціально-економічній площині, формування інструментів та механізмів суспільної підтримки реформ. Саме за таких обставин у нагоді стане як вивчення зарубіжного досвіду конституційних перетворень, так і дослідження зовнішньополітичних аспектів реалізації курсу країн Центральної та Східної Європи на інтеграцію до ЄС, що може мати не лише теоретичне, але, передусім, і практичне значення. Отже, є можливість вирішити базове завдання науки державного управління – встановлення конституційних засад демократизації державотворчих процесів і оптимізації систем державного управління, напрацювання теоретико-методологічних засад державного управління як цілеспрямованого впливу держави на стан і розвиток суспільних процесів та відносин з метою досягнення цілей реалізації функцій держави через діяльність органів державної влади та в межах визначених законом повноважень органів місцевого самоврядування, демократизації державотворчих процесів і оптимізації систем державного управління, дослідження соціальних та історичних джерел їх виникнення, закономірностей та тенденцій розвитку України як європейської держави.

Список використаних джерел

1. **Авер'янов В. Б.** Нова доктрина українського державного управління: концептуальні позиції / В. Б. Авер'янов // Право України. – 2006. – № 5. – С. 11 – 17.
2. **Атаманчук Г. В.** Государственное управление (организационно-функциональные вопросы) : учеб. пособие / Г. В. Атаманчук. – М. : Юрид. лит., 2000. – 299 с.

3. **Бакуменко В. Д.** Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики : [монографія] / В. Бакуменко. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 328 с.
4. **Войтович Р. В.** Вплив глобалізації на систему державного управління : дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02 / Войтович Р. В. ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2009. – 403 с.
5. **Войтович Р.** Регіоналізація як обернена форма глобалізації та її вплив на систему державного управління / Р. Войтович // Вісн. НАДУ. – 2007. – № 2. – С. 15 – 25.
6. **Гонцяж Я.** Адміністративна реформа: нездійсненні мрії та втрачені можливості. Як знайти конструктивний шлях для реалізації основних компонентів адміністративної реформи? : [монографія] / Я. Гонцяж, Н. Гнидюк. – К. : Міленіум, 2002. – 136 с.
7. **Давиденко В. В.** Соціальний діалог у громадянському суспільстві. Монографія / Давиденко Віталій Володимирович. – Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2007. – 358 с.
8. **Кафарський В.** Україна – ЄС: нові перспективи націотворення / В. Кафарський // Політ. менеджмент. – 2005. – № 3. – С. 3 – 16.
9. **Леліков Г. І.** Стратегія реформування державної служби / Г. І. Леліков // Вісн. УАДУ. – 2000. – № 3. – С. 16 – 20.
10. **Про оптимізацію** системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 9 груд. 2010 р. № 1085. – Режим доступу : www.president.gov.ua/documents/12584.html.